

Podpora znevýhodněných při volbě povolání a přechodu na trh práce

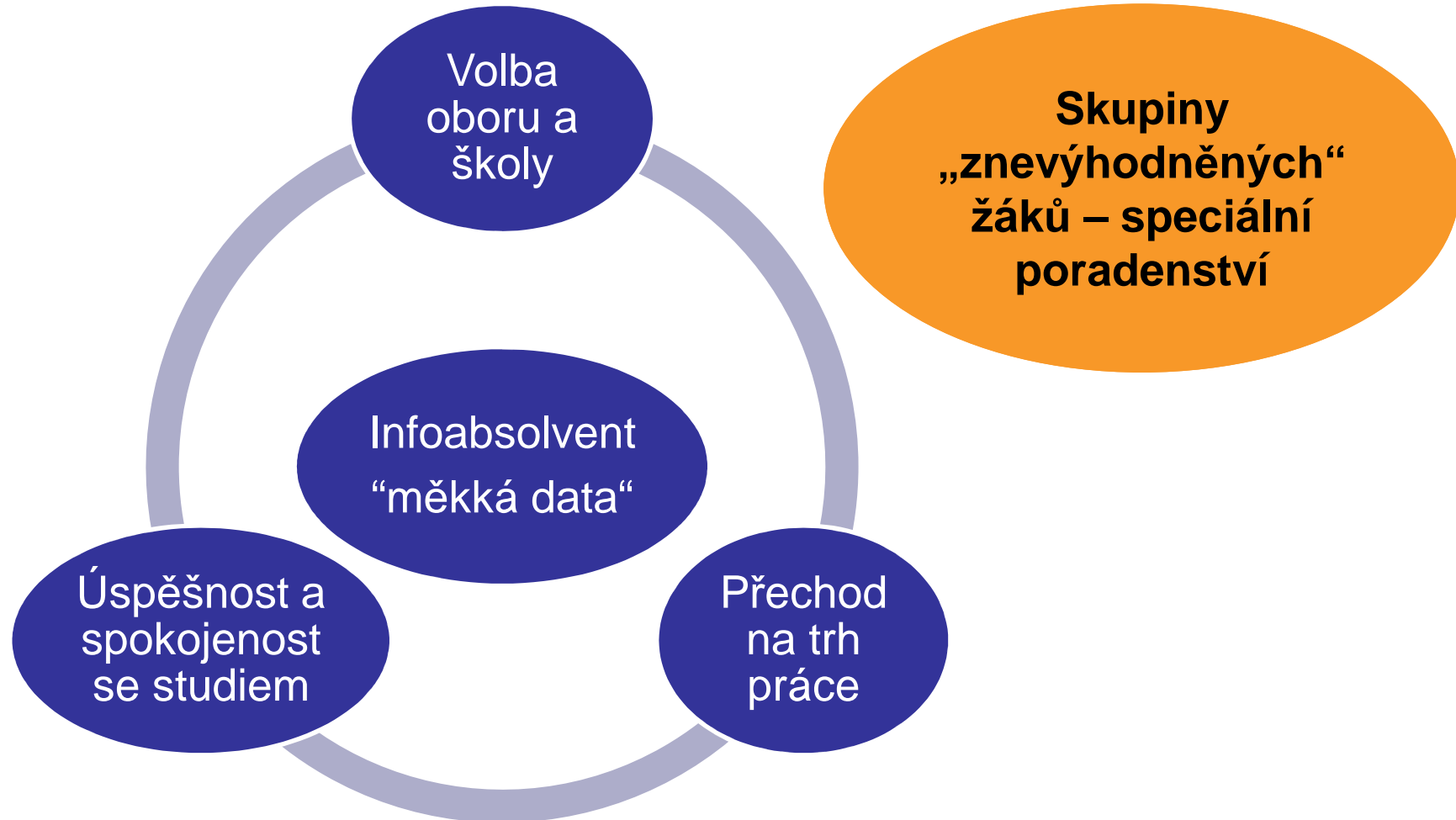
Jaká data obsahuje IS Infoabsolvent?

- „tvrdá“ data - statistické údaje
- „měkká“ data - vyjadřují názory a postoje např. žáků, absolventů, zástupců škol, ÚP, zaměstnavatelů - umožňují interpretovat tvrdá data

Ve vztahu k poradenství „měkká“ data umožňují:

- Zmapovat situaci, odkrýt problémy, rezervy a nedostatky z pohledu aktérů
- Získat pozitivní příklady dobré praxe

Jaká jsou témata šetření absolventů?

Na jaké skupiny žáků se zaměřujeme?

- Skupiny žáků, které se nacházejí ve složitější situaci - volba je komplikovanější - speciální poradenství

Žáci (absolventi) se zdravotním postižením (zdravotním znevýhodněním)

- Volba vzdělání
- Problémy při studiu (neúspěch na běžné škole a další,...)
- Vstup na trh práce

Žáci sociálně znevýhodnění a ohrožení předčasným odchodem ze vzdělávání

- Volba vzdělání
- Problémy při studiu (prevence, poradenská podpora)
- Podpora 2. volby
- V případě opuštění vzdělávání řešení problému návratu do vzdělávání (nezaměstnanosti)

- Volba střední školy a spokojenost žáků se ZP se studiem
- Studijní a pracovní záměry absolventů středních škol se ZP

Dotazníkové šetření žáků se ZP v posledním ročníku SŠ (147 škol)

- Na školách zřízených pro žáky se SVP (29 škol)
- Na školách běžného typu, které žáky integrují individuálně (86 škol)
- Na školách se skupinovou integrací - speciální třídy (32 škol)
- Vzorek - cca 1300 žáků (1894, 70 % návratnost)

Cíle šetření „Volba střední školy a spokojenost žáků se ZP se studiem“

- Zmapovat faktory, které ovlivňují volbu SŠ žáků se zdravotním postižením, a specifická omezení, se kterými se setkávají.
- Zjistit míru využívání a spokojenost s poradenskými službami.
- Zjistit spokojenost se zvolenou školou, oborem i formou integrace.
- Hodnocení nabídky studia pro žáky s postižením.

- Zájem o obor - 76 %
- Možnost pracovního uplatnění - 61 %

Důvody specifické pro žáky se ZP:

- Dopravní dostupnost školy - 59 %

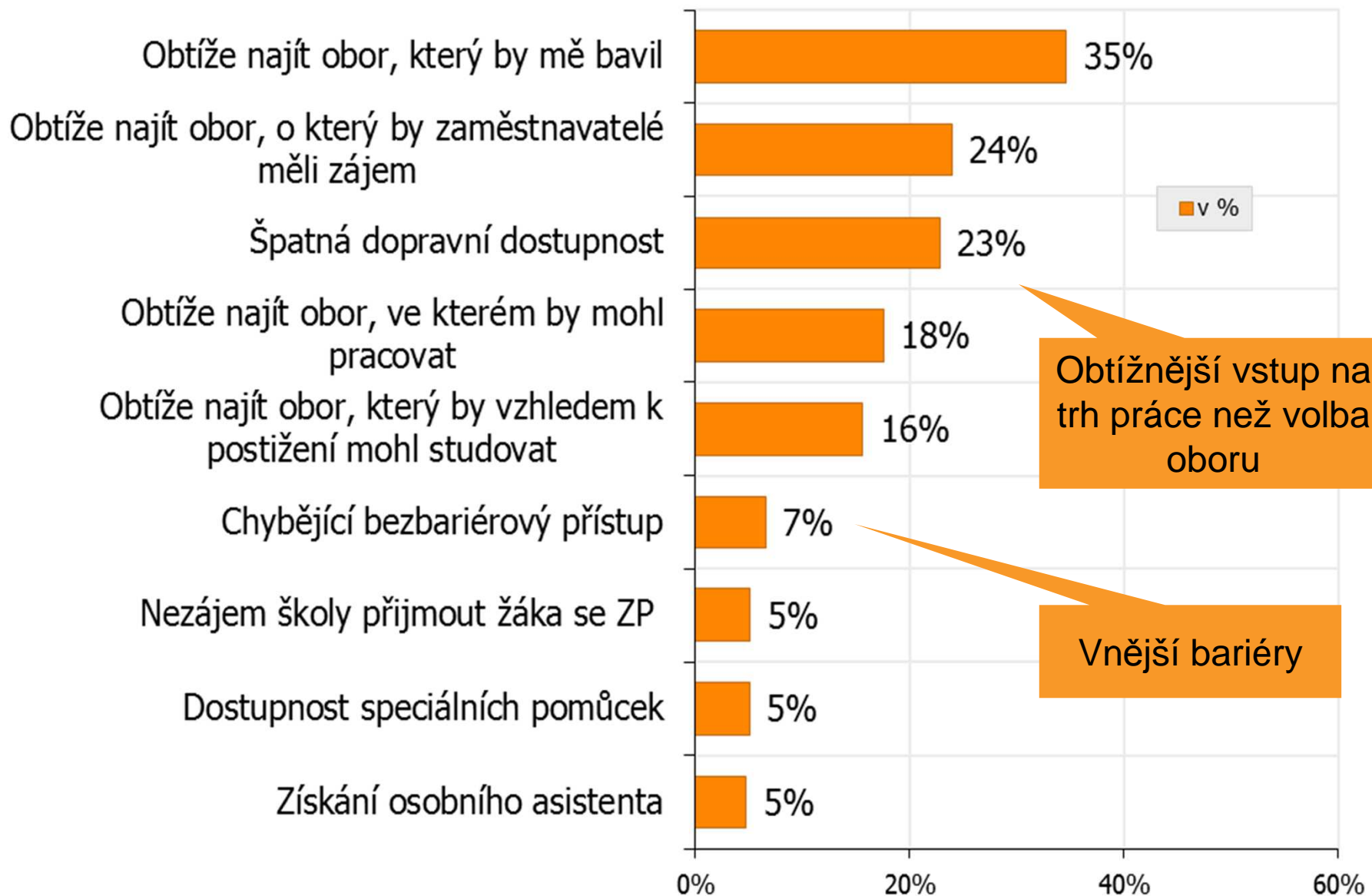
Větší rozdíly podle druhu postižení:

- Prospěch - 41 % (49 % u lehčího mentálního postižení)
- Kratší doba školní přípravy - 33 % (mentální, více vad)
- Zdravotní stav - 28 % (66 % tělesné, 57 % více vad 51 % zrakové, 45 % sluchové)

- Problémem je často nejen zdravotní omezení, ale i vnější podmínky - technické, ekonomické, dostupnost pomůcek, společenské souvislosti,...
- Problémem často není jen volba oboru, který by žák mohl absolvovat, ale i
 - nalezení oboru, ve kterém by mohl pracovat
 - oboru, o který by byl na trhu práce zájem
 - a oboru, o který by měl zájem žák

Problémy žáků se ZP při volbě střední školy a oboru

Jaké poradenské služby žáci se ZP využívají?

Žáci se ZP nejčastěji využívají služeb těch, kteří jsou jim nejbližší:

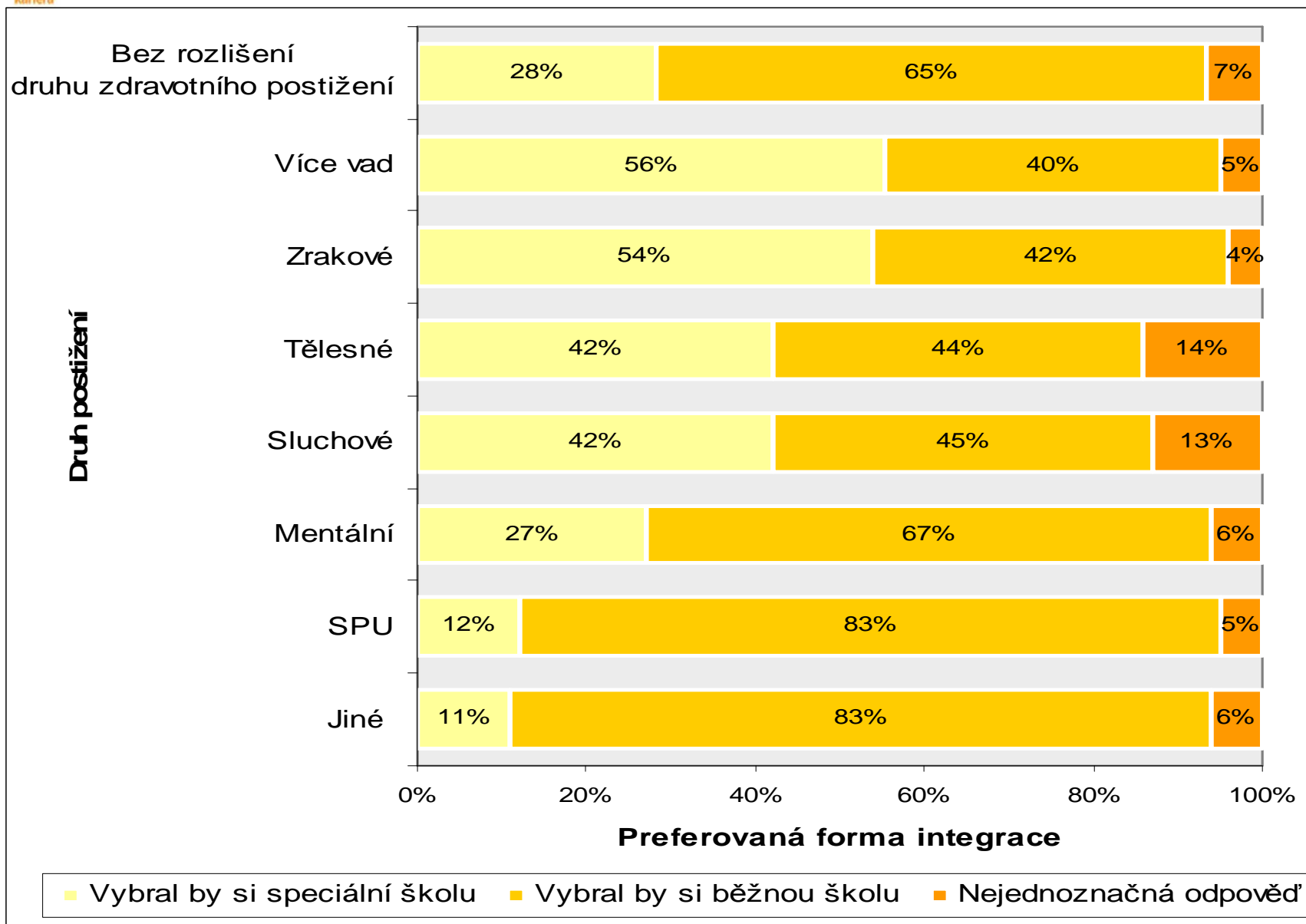
- učitelé (46 %)
- výchovní a kariéroví poradci na školách (45%)

Služby školního poradenství využívali všichni žáci bez rozdílu podle druhu i míry zdravotního postižení – školní poradenství tvoří „první linii“

Vysoké nároky na vzdělávání poradců na školách

Spokojenost s formou integrace

Jaké jsou výsledky analýz zaměřených na problémy volby školy u žáků se ZP? Výsledky ukázaly:

- Značnou složitost volby středního vzdělání pro žáky se ZP - pouze 55 % považuje vzdělávací nabídku škol a oborů pro žáky se ZP za dostačující, horší hodnocení - tělesně postižení a žáci speciálních škol.
- Přetrvávají bariéry a omezení (dostupnost asistentských služeb, speciálních pomůcek, bezbariérového přístupu).
- Potřebu zvýšení kvality a dostupnosti poradenských služeb i informací (pouze asi 60 % spokojených).
- Relativně vyšší zájem žáků o integraci, i když část žáků preferuje speciální školy
- Rozdíly v hodnocení získaného vzdělání i spokojenosti na školách mezi speciálními školami a školami, které individuálně integrují žáky jsou nevýrazné.

Studijní a pracovní záměry absolventů středních škol se ZP

Cíle šetření:

- Zmapování studijních a pracovních záměrů absolventů se ZP
- Zjištění zájmu o ekonomickou aktivitu a uplatnění na chráněném trhu práce
- Specifické obavy ze vstupu na trh práce
- Očekávaná podpora institucí při vstupu na trh práce
- Vztah k pracovnímu uplatnění (hodnoty práce)

Kolem 60 % nechce pokračovat ve vzdělávání
Převažuje zájem o kratší formy studia:

- Maturitní nástavby (17 % z celého vzorku)
- Pomaturitní studium (4%)
- Další učební obor (5 %)
- Studium VŠ nebo VOŠ (13 %)

Porovnání s běžnou populací

- v celkovém pohledu velmi nízký zájem o studium (odlišná struktura - vysoké zastoupení C+E)
- v detailním pohledu na kategorie matur. oborů (K,M) a učebních (H) zájem nižší, ale na tak výrazně

Pracovní záměry – podle ZP

% odpovědí všech respondentů	Firma/ OSVČ	Chráněná dílna nebo speciálně zříz. místo součet	Práce z domova	Firma rodičů	Jiná odp.	Nebude pracovat	Celk.
Sluchové	63,6	9,1	5,5	7,3	12,7	1,8	100,0
Zrakové	57,5	8,8	3,8	5,0	23,8	1,3	100,0
Tělesné	52,8	13,9	8,3	1,9	20,4	2,8	100,0
Mentální (lehčí)	72,0	12,0	3,8	2,9	8,4	1,0	100,0
Více vad	47,9	28,8	6,8	0,0	15,1	1,4	100,0
SPU	75,6	10,4	3,0	3,7	7,4	0,0	100,0
Celkem v % bez rozlišení druhu postižení	66,8	12,7	4,6	3,1	11,8	1,0	100,0

**Běžný a chráněný
trh práce**

Vstup absolventů se ZP na trh práce je často obtížnější

Obavy, které obecně souvisí s přechodem na trh práce (mohou být výraznější):

- Obavy z nezaměstnanosti (72 % absolventů SŠ se ZP)
- Obavy z nedostatku zkušeností (47 %)
- Nedostatečná připravenost ze školy (31 %)
- Obavy ze zvládnutí požadavků zaměstnání (39 %)
- Nízké sebevědomí (30 %)
- Strach z cizího prostředí (33 %)

Specifické obavy související se ZP

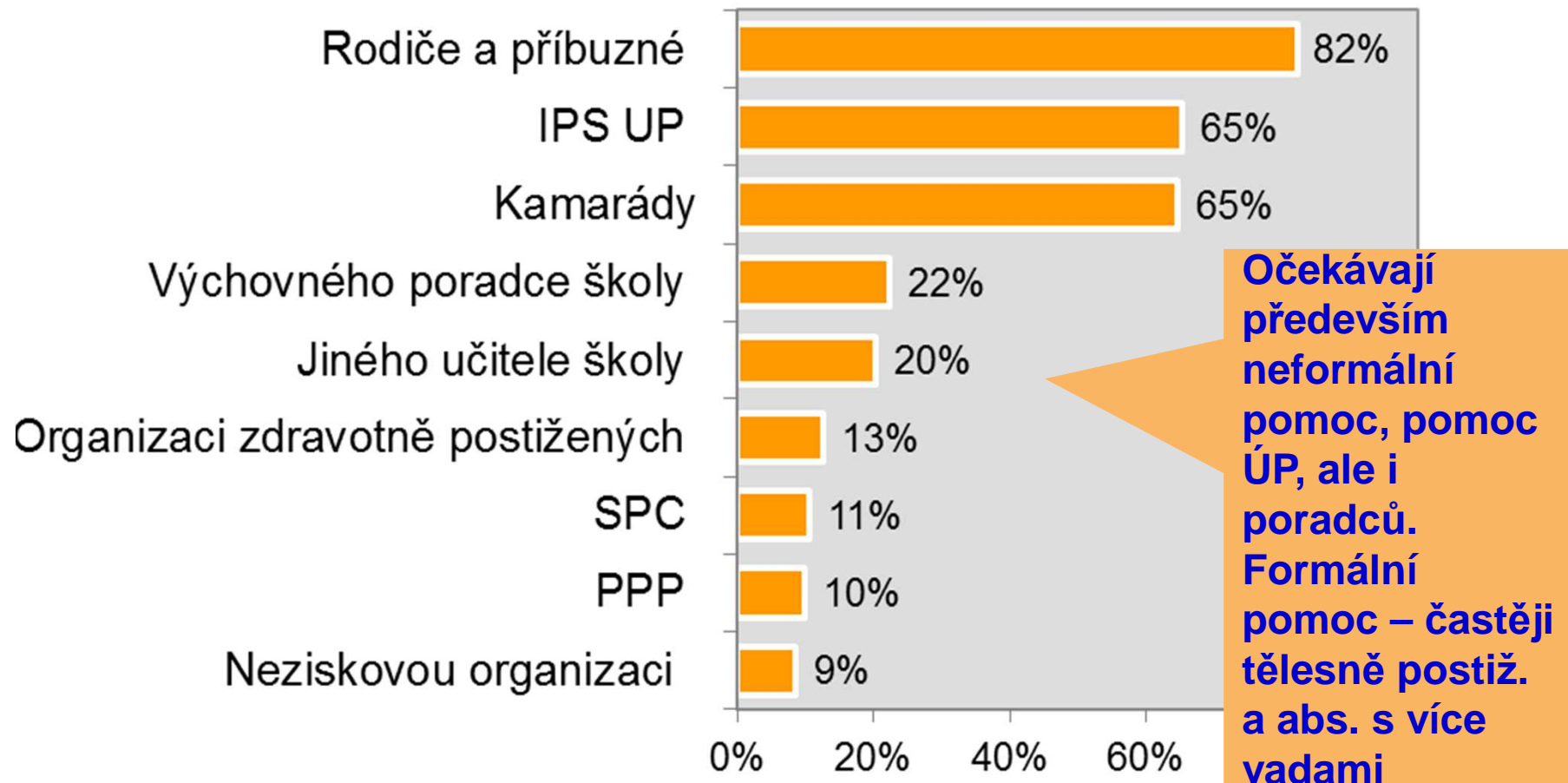
- Obavy z předsudků zaměstnavatelů a kolegů (33 %)
- Problémy spojené se ZP a jeho kompenzací, např. bezbariérové prostředí, pomůcky, ... (19 %)

Obavy ze vstupu na TP – podle ZP

	Nezam.	Nedosta tečná příprave nost	Předsudky zaměst. .	Problém se ZP	Nízké sebevě domí	Nedosta tek zkušeno stí	Požadav ky zaměstn ání
Sluchové	63,6	30,9	43,9	21,2	30,3	48,5	37,3
Zrakové	72,7	29,8	40,7	26,5	51,2	52,4	35,3
Tělesné	78,7	33,9	46,6	46,7	28,1	58,0	48,8
Mentální (lehčí)	69,9	31,9	30,1	16,7	29,3	45,1	42,4
Více vad	84,1	30,0	44,3	34,2	44,2	58,8	57,5
SPU	67,7	30,5	24,0	6,6	23,7	43,8	31,1
Celkem-bez rozlišení DP	71,5	31,4	33,0	18,5	30,0	46,9	39,3

Absolventi při vstupu na trh práce využívají:

- neformální pomoc příbuzných a přátel
- formální pomoc institucí

Představuje možnost pracovního uplatnění pro osoby se ZP specifický přínos?

Často se uvádí, že ano

Ekonomická aktivita je nízká - podíl ekonomicky neaktivních ve věku 30-44 let v běžné populaci 12 %, v populaci osob se ZP 59 %.

Z výsledků šetření vyplynulo:

- Žáci se ZP mají v závěru studia vysoký zájem být ekonomicky aktivní - jen 2 % předpokládají, že budou pouze pobírat invalidní důchod.
- Práce představuje specifickou hodnotu - hodnoty práce na 1. místech shodné jako u běžné populace:
 - jistota práce (1,48)
 - zajímavá práce (1,65)
 - vysoký příjem (1,76)
- Pro abs. se ZP– je relativně podstatnější dělat něco užitečného pro společnost (2,02).
- Abs. speciálních škol x individuálně integrování - důležitější pocit samostatnosti, naopak méně důležitý kariérní postup a prestiž profese.

Plánované aktivity zaměřené na další skupiny „znevýhodněných žáků“

Podpora znevýhodněných a prevence předčasných odchodů ze vzdělávání

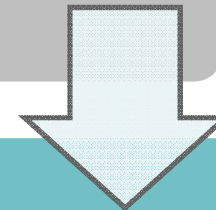
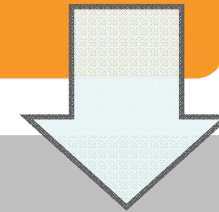
Cíle:

- Vymezení jednotlivých skupin „znevýhodněných žáků“ a zjištění specifických okruhů problémů, včetně rizika předčasného odchodu ze vzdělávání
- Zjištění informačních deficitů především z hlediska potřeb škol, příp. dalších institucí
- Sběr příkladů dobré praxe

Hlubkové rozhovory s experty –
vymezení základních skupin a
okruhů problémů

Dotazníkově šetření – zmapování
informačních potřeb a získání
příkladů dobré praxe (škol, ÚP)

Zpracování příkladů dobré praxe

- Publikace „Studijní a pracovní záměry absolventů středních škol se ZP“ – vydána 2010
- Souhrnný materiál mapující stav v oblasti podpory „znevýhodněných“ žáků, informačních potřeb a intervenčních a motivačních nástrojů
- Příručka opatření, která se v praxi škol, příp. ÚP ukázaly jako nejúčinnější (příklady dobré praxe)

Výstupy budou mít formu

- Publikací
- Statických stránek (zjednodušená forma)
- Vše dostupné na www.infoabsolvent.cz

Děkuji za pozornost
Ing. Jana Trhlíková
jana.trhlikova@nuov.cz